

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

Capvt XLVI. Immatura morte aliquos, licet innocentes, occultis sed iustis,
& clementibus Dei iudicijs obire.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45701

S. Greg. Nazianz, orat. 20

Christiano, inquit, totus hic Mundus una domus est, Hinc S. Basilius Præfeto Valentis Imp. exilium minitanti respondit: Exilium se non cognoscere, qui nullo loco circumscriptus esset. Hinc etiam S. Cyprianus, cum Proconsul itidem ob fidem Christi ei exilium minitaretur, dixit: Exul non erit, qui DEVM in mente habeat: quia Domini est terra, & plénitudo eius. Quare talis neque in exilio morietur, vbi cumque tandem moriatur. In compendio, & contra metum, & contra querelas eorum, qui non libenter extra patriam suam viuunt, ne extra patriam suam obeant, optimum præscribit remedium Hugo Victorinus, his verbis: Magnum virtutis principium est, ut discat paulatim exercitatus animus visibilia hæc & transitoria primùm commutare, ut possit etiam postmodum derelinquere. Delicatus ille est adhuc, cui patria dulcis est: fortis autem, cui omne solum patria est: perfectus verò, cui totus Mundus exilium est. Ille Mundo amorem fixit; iste sparsit; hic extinxit.

Hugo Victor. lib. 3. Didasc. erud. cap. 20.

C A P V T XLVI

Immatura morte aliquos, licet innocentes, occultis, sed iustis & clementibus DEI iudicijs obire.

I.

DE loco mortis suæ nullam esse vlli mortalium iustam querelam ostendimus, quia vndecumque relinquitur, quod est fluxum; vndecumque itur ad sepulchrum; vndecumque iter est in domum æternitatis. At de tempore mortis fortasse causæ sunt murmurandi contra vitæ Dominum? Abbas Antonius, deficiens in consideratione profunditatis iudiciorum DEI, postulauit, dicens: Domine, quo modo aliqui in paruo tempore vita suæ moriuntur, & aliqui ultra decrepitam veniunt senectutem; & quare quidam egestuosi sunt, alij autem facultatibus dicantur: & quomodo iniusti opulenti sunt, iusti verò paupertate premuntur? Et venit ei vox, dicens: Antoni, ad te ipsum intende; hæc enim iudicia DEI sunt, & te scire ea non conuenit. Volebat nimirum sapientissimus Mundi Rector, eum in simplicitate degere, neque arcana prouidentia consilia curiosius scrutari, quæ alijs, inter homines degentibus sæpius reuelauit, vt non solum eius æquitate

Heribert. Rosveid 1. c. de vit. PP. li. bell. 15. n. 1.

tatem agnoscerent, verum etiam iustitiam timerent; immo amarent bonitatem. Neque enim dumtaxat Nathan dixit ad Dauidem: *Quoniam blasphemare fecisti inimicos Domini, propter verbum hoc, filius, qui natus est tibi, morte morietur*: sed ingens etiam innocentum parentum & innocentum filiorum numerus ac multitudo ab Herode iussus est contrucidari, quorum sine dubio multi damnati fuissent aeternum, si adoleuissent. His ergo beneficium fuit, non supplicium, in tenera aetate fuisse vitam spoliatos, sicut & omnibus, post baptismum, in cuna defunctis. Sed viris quoque in medio vitae cursu, quamvis iustis, morte inblatis, mors sua & utilis fuit, & gloriosa.

Sic DEVS dilexit Mundum, ut Filium suum unigenitum daret: ad quid? ut, *sicut exaltauit Moyses serpentem in deserto, ita exaltaretur Filius hominis*. Iudicauit ergo, ipsum Filium suum, in florentissima aetate, dandum ad crucem & necem. Quid meruit Christus, *qui peccatum non fecit, nec inuentus est dolus in ore eius*? Itane trigesimo tertio vitae suae anno, etiam carnificum crudelitati fuit subiiciendus? ita virgis, spinis, clavis lacerandus? ita diriter interimendus? Ita sane, ut Iustitiae & dilectioni Divinae satisfaceret, & genus humanum, quod diligebatur, saluaretur. Crudeles tunc fuerunt homines, qui eum tradiderunt; crudeles, qui falsis criminationibus accusarunt; crudeles, qui more latronis innocentissimum, trucidarunt. An etiam crudelis Pater caelestis? an ipse crudelis, qui traditus est, *quia ipse voluit*? Nemo hoc dixerit. Immo bonus & misericors fuit, quia sua morte nos redemit, & mortuus est ad tempus, ne nos aeternum moremur, sic sibi gloriam, nobis gratiam meritis, mortem habuit in lucro. Quod si ergo non iniuste DEVS Filium suum ipsum morti addidit, quis eum iniustum vocabit, si purum hominem, immo impurum, vel in iuventute, vel nondum senilibus annis, sed cum maxime viget, valetque, jubeat a vita excedere? Absolutissimum habet in omnes dominium, sine vlla injuria & culpa potest cuius vitam, quocumque tempore, auferre, qui cuius eam dedit. Et quamvis sine culpa auferat vitam, non tamen sine causa; siue bonos, siue malos jubeat hinc emigrare, semper bonus. An injuriam facit, qui alterum a luto in pratium; ab exilio in patriam,

Sss 2 è serui-

2. Reg. 12. 14.
Matth. 2.

II.
Rom. 3. 14.

1. Petr. 2. 22.

Rom. 7. 24:

è seruitute in libertatem, è carcere in regnum transfert, immò è terra in cælum? Nequaquam injuriam facit, sed maximi amoris exhibet argumentum. Certè Matrem suam non odit CHRISTVS, & tamen eam (quæ ratione temperamenti diutissimè prouidere quiuisset) mori voluit, vt è bello ad pacem, à laboribus ad mercedem, à pugnis ad præmium & coronam, eam euocaret. Quò vt perueniret Paulus alijsque Sancti, tam incensis desiderijs cupiuerunt *dissolui, & de corpore mortis huius liberari*. Tantum abest injuriæ similitudo, vt etiam dilectionis indicium, censeatur, si animam tollat, cerui instar, Christum, tamquam fontem aquarum viuentium, feruidissimè sitientem; aut etiam alias peius perituram. Quod cum ita sit, plurimùm errant, qui casu acerbo allisi, aut in lethalem morbum lapsi, aiunt: *Henquàm me Angelus meus custos deseruit?* Quasi Angelus custos, aut non amet clientem, aut negligat, aut conseruare non possit. Potest omnino, & negligens non est, neque enim dormit vmq̃quam, neque distrahitur, neque se occupat alio custodiendo; sed sæpe ex amore, sæpe, ex DEI voluntate, permittit hominem periculis vitæ, vt merendi præmia, vel luendi delicta habeat occasionem. Sæpe & ipso DEI mandato occidit hominem, ne peccet. Præstat enim vel millies mori, quàm DEVM, non iam grauitè, sed vel leuissimè offendere. Quis magis hominem amat, quàm Angelus hominis? non frater, non soror, non ipsa mater. Nullus tam assiduè nobiscum est pædagogus; nullus tam sedulò attendit Argus; nullus DEO nos adducere magis satagit. Quòd si ergo ille ipse mortem pupilli sui, aut certè hominis innocentis subinde promouet, profectò indicium est amantis, nõ odio persequentis. Dabo historiam, quam etiam è vitis PP. recitat Albertus Patavinus in hunc ferè modum.

III. Simplicis ingenij monachus vitam solitariam in Ægypto agebat, qui identidem Deum orando dicebat: *DOMINE OSTENDE NOBIS IUDICIA TUA*. Simplicium preces exaudit DEVS; quare Angelum illi suum aliquando permisit vultu habituque longæui senis apparere, qui eum per speciem visitantis comiter inuitauit, vt secum alios, per eremum, Patres vellet adire, à quibus salutambus monitis imbuerentur, benedictionemque, de more,

Cap. XLVI. *Immatura aliquos innocentes, sed iusta morte obire.* 509
more, referrent. Consensit facilè minimè malus Asceta. Itur-
post prolixam viam, se se tandem offert spelunca potius, quàm
casa, regum tamen palatij pretiosior. Dant signum ante fores,
egreditur capularis senex, longâ cæsarie, hirsutâ barba, sed mul-
ta charitate vegetus, multa sanctitate diues, quare etiam hospi-
talis exercendæ occasione lætus comibus eos verbis rogat,
vt diuertant; introgressis pedes lauat, mensam, quàm potest
lautissimè apparat; herbulas, radices, salem apponit, catinum
ad nitorem repurgat, neque quidquam omittit eorum, quæ per-
tinebant ad sincerissimam humanitatem. Domi natam condie-
bant cœnam colloquia è cælo petita. Quod reliquum erat no-
ctis, somno relictum est, & quieti. Sole reuecto, non sine osculo
pacis dimissi sunt. Dum abirent, Angelus catinum, præcipuam
hospitis supellectilem, clam secum abstulit. Quod cum in via
videret factum simplex ille, animo cœpit turbari, atque tacitis
cogitationibus intra se se dicebat: *Ecquid accidit huic seni, vt pro
vice charitatis, hospitijq; lautissimi loco, viro sanctissimo catinum
vellet asportare?* Hæc eo cogitante, superuenit anhelato cursu eos
assecutus spiritualis filius, aut discipulus Eremitæ nocturni ho-
spitis, qui catinum cum abesse cerneret, eum misso post illos hoc
nuntio repetiuit. Inquiebat igitur iuuenis: *Reddite catinum,
quem sustulistis vobiscum.* Cui Angelus, *Ante nos est, cui eum dedi,
aiebat, Veni & recipe eum.* Adhibuit verbis fidem nuntius, quem
haud diu vnâ ambulantem impulit ex improviso Angelus per-
immane præcipitium, vt fœdè contractis omnibus membris, mo-
mento miserè expiraret. Quod vbi rursus conspexit simplex ille
Monachus, expalluit, & animo grauissime offensus ita secum
est locutus: *Heu mihi, quid contigit mali homini tam bono? Nempe
non sufficiebat illi catinum subduxisse, etiam charissimum illius pignus
interfecimus? quod crudelium factum potuit excogitari? furtum ho-
micidio cumulatur? Etiamne Deus ista permittit, & bonus vocatur?*
Aucta est hæc sollicitudo tertio inde die, quo in alia cella senem
longè moribus alium repererunt, duobus discipulis stipatum.
Alijs quippe ab eo verbis salutati, alia ratione accepti sunt. Cum
enim aduenientes è superiore fenestra interrogasset: *Qui nam
essent, aut cuius rei gratia id loci versarentur?* demissimè respon-
derunt,

derunt, fatigatos se prolixa via adesse, benedictionemque illius flagitare, & salutarem cupere audire exhortationem. At ille, truci barbaroque mandato, exesse eos actutum iubet, non sibi nunc vacare. Instant, & oppidō se se delassatos de via esse, etiā atque etiam ut suscipiat rogant. Ille autem nihil motus, quasi cautē in pectore gereret, abscedere eos ocyūs iubet, insuperque verbis asperis, tamquam vagos erroneos, increpat; manereque, posthac domi in cella, non foris circumcurfare iubet. Verū ipsi vel patientiā diuersorium meriti, tertio flagitant vnus noctis hospitium, cum & vespera sit diei, & periculum à feris imminet, sub dio mansuris. Expugnata tandem hominis duritia est, sed ea condicione annuit, ut non nisi in angulum aliquem stabuli à discipulo abducerentur. In stabulo igitur, apud asellum, foli absque alloquio relictī, ut hospites ingrati, nocte jam se se intendente rogarunt, vel modicum lucernæ sibi lumen ministrari, ad locum cubandi explorandum. Negatum est & istud. Iterum post semihorulam, vel ob Dei amorem, paucillum aquæ sibi porrigi petierunt. Ad quam vocem discipulorum alter motus, & aquam, & aliquid panis de suo illis dimenso attulit, impensè rogans, ne id Abbas resciret; quem immittem sciuerat esse atque immisericordem. Ita haud sanè laurè refectis, tota nocte humi, sine folijs, sine stramine cubandum fuit. Vicina iam erat dies, cum Angelus juniori ad se vocato dixit, se habere, quod Abbati pro gratia hospitij offerret, si quidem eius compellandi daretur facultas. Quod ubi è superiore loco audiuit suspicax & attentus senex, accipiendi spe descendit, catinoque, à sancto illo priore sene furtim ablato, remuneratus, ire eos vias suas iussit; ac se mox, ne salute vterius data, in domum suam reclusit. Quid putatis hīc simplicem his tam mirabilibus rebus visis auditisque cogitasse? quos motus, quas turbas animi sensisse? Non potuit rem diutius dissimulare; erupit in verba diu pressa indignatio. Quia enim nesciebat, Angelum esse, qui hæc fecerat, cum magna vehementia dixit. *Faceffe hinc, non enim amplius possum tecum ambulare. Nam ecce quam atrocia fecisti illi sancto, qui tanta nos charitate complexus, amicissimè habuit! carinum ei clepsisti, Filium eius innocentem naso ductum in praeceps, & exitium egisti.*

Et nunc

Et nunc malè de nobis meritum, pessimum istum hominem, qui nec DEVM timet, nec humanitatem colit, eodem catino locupletasti: vel sapere te parum oportet, vel esse patronum flagitiosorum. Dixit, & vultum auertit, aliò abiturus. Sed lacinia prehensum Angelus retraxit. Nonnè tu, inquiens, apud DEVM supplicasti, vt iudicia sua tibi demonstraret? Ad ea monstranda ego missus sum. Ea igitur intellige. Catinus, fidei erat non bona; non decebat ergo, vt malum apud tam bonum virum maneret. Itaq; translatus est ad malum, vt haberet qualemcumq; exiguorum operum suorum mercedem. Filium autem illum idcirco innocentem interfeci, quia proxima nocte ipse Patrem suum interfecisset, atq; ita beneficium vno facto exhibui duobus. Hæc vbi simplex audiuit, in terram se ad pedes Angeli abjecit, veniam precatus sui erroris. Precantis ex oculis Angelus euauit, non euauit tamen è memoria. Statuit enim posthac de nullius morte sinistram aliquid, contra Dei iudicia, cogitare. Siquidem intelligebat, non solum differri, in seram ætatem, quorundam mortem, vt tandem pœnitentiam agant, sed etiam mortem in multis accelerari, ne agant pœnitenda.

Quod simplex iste ab Angelo didicit, vtinam discant etiam Mundi sapientes. Ad hoc enim in oculis Eremitæ occisus est adolescens, vt esset in diuinæ prouidentia exemplum; quin etiam vt ipsi via occluderetur, quia in malum erat iturus. Placens Deo factus est dilectus, & viuens inter peccatores translatus est, vt aptus est, ne malitia mutaret intellectum eius, aut ne fictio deciperet animam illius. Quo loco S. Spiritus ostendit multis hominibus hominem modicæ ætatis, sed studiosum, si à vita discedat, non ante tempus obire. Quia innocens numquam immaturus est cælo, quare quandocumque moriatur, non est mors intempestiua. Siquidem, iustus, si morte præoccupatus fuerit, in refrigerio erit. Ne mo æstuans siti, queritur, se frigido & optato hauustu nimis citò refrigerari. Parato mori mors non est inopina; optanti mori, non est ingrata. Ideo ait: Anima mea in manibus meis semper: hoc est, vitam meam semper in manibus fero, vt eam ad nutum Domino meo offeram, quem prouideo in conspectu meo semper, & adeo habeo familiarem mortis meditationem, vt ei obuiam eam, nedum vt illa me occupet. Narrat Holcot, quemdam eruditum

IV.

Sap. 4. 10.

Sapi. 4. 7.

Psal. 118. 109.

Psal. 15. 8.

Holcot. lect. homi. 47. in sap.

Sapi. 4. 7.

hominem, inter libros mortuum esse repertum: qui eum inuen-
nerunt, attoniti diu & velut in stuporem dati spectatores stete-
runt; sed tandem magno solatio perfusi sunt, cum mortui di-
gitum deprehenderunt in hanc ipsam sententiam (*Iustus, si morte*
praoccupatus fuerit, in refrigerio erit) intentum. Quare etiam
cum infantes in cunis moriuntur, qui per se peccare nondum po-
terant, laudandus est Deus: rapuit enim in gratia existentes.
Non est eorum mors coram Deo immatura; solum vulgus imperi-
tum ita iudicat, quia mors citius aduenit, quam aetas aut opti-
ma valetudo exigere, aut parentes timere videbantur. Hoc ar-
gumento & Scripturae loco solatur Fulgentius Gallam de morte

Fulgent. ep. 2.
cap. 4.
Paulin, epist.
36.

junioris mariti; & Paulinus Pammachium super cita uxoris mor-
te. Numquam pii decedunt tempore non suo; numquam impij
suo. Quando impijs mors veniret non immatura? si Nestoris
annos viuerent, si Mathusalem aetate superarent, si macrobij &

Psal. 54. 24.

longaui, super omnes essent, tamen dicerentur *dies suos non dimi-*
diare, semper enim diutiùs vellent vitam producere, semper ergo
illis mors est immatura. Si quaeras, quomodo iustus morte
praoccupatus sit in refrigerio, quia saepe talis in Purgatorium
priùs mittitur, quam in caelum. Respondeo, etiam in Purgato-
rio esse refrigerium, propter certitudinem de salute, propter
suffragia viuorum, propter consolationem Angelorum. Et sanè
praestat ibi ignibus teneri, quam hic in charitate refrigerescere, aut
de ea perdenda periclitari.

V.

At priuantur honore senectutis, qui in flore aetatis è me-
dio tolluntur? Et dici ad salem potest, quod David vsurpauit:

2. Reg. 15. 20.

Heri venisti, & hodie compelleris egredi? Primùm nemo queritur,

Rom. 7. 24.

si citò è carcere liberatur: immò, qui sapit, id optat: *Infelix ego*
homo, ait ille, *quis me liberabit de corpore mortis huius?* Quin &
Publij Mimi de bono mortis c. 2. sententia est: *Hec quàm multa*
incurrunt poenitenda viuendo diu! Et Seneca lib. de consolatione
c. 28. *In hoc tam procelloso, & in omnes tempestates exposito mari*
nauantibus, nullus portus, nisi mortis est. Ita, si quis, vt idem ait
ep. 71. *in mortem ante primos annos delatus est, non magis conquiri*
debet, quàm qui citò nauiganit. Deinde, qui senium suspici ho-
norarique videt, & illo honore priuari citò morientes durum
putat,

putat, nosse debet, virtuti honorem tribui, non ætati. Siquidem senes non honorantur, nisi propter scientiæ & virtutis opinionem. Si senex est nequitiosus ob experientiam, nequitia alios longè antecellit, atque ob hoc contumeliâ dignus. Itaque *senectus venerabilis est, non diuturna, neq; annorum numero computata. Cani autem sunt sensus hominis.* Senex igitur est, qui multum sapit, non qui multum vivit. Et vita brevis, si bona est, præferenda est utiq; longæ malæ. Malum quò maius, eò peius. Vita igitur hominis mali, quò longior, eò deterior est. Vnde etiam malo prodest citò mori, ne peior fiat; bono, ne malus fiat. Multa in hanc rem scribit Bernardus ad Romanum Romanæ curiæ Subdiaconum. Qui etiam alibi docet, nullam ætatem *DEI* gratiæ præmaturam, sicut nec seram, nec juxta Apostolum, adolescentiam esse contemendam Doctoris; præferendos & bonæ indolis adolescentes *inueteratis dierum malorum*, qualem etiam Christus puerulum prætulit, cum talium dixit esse regnum cælorum. Alioqui Isaias ipsos etiam deliros senes, bis pueros vulgo, *centum annorum pueros* vocavit. At Samuel quàm præstans erat puer, quàm promptus *DEI* auditor? Denique, teste Hieronymo, *non sunt à vetustate hominum æstimanda ingenia, sed à probitate, eruditione, morum gravitate.*

Ostendimus hucusque nullam immaturum mori. Maturus est morti, quisquis vel inferno dignus est, vel cælo. Scriptura indicat clarè, etiam amorem *DEI*, causam esse mortis maturioris: *Placens DEO factus est dilectus, & vivens inter peccatores, translatus est.* Rapta fingitur, in fabulis, à Plutone Proserpina, à Ione Ganymedes, quia turpiter falsis Dijs placuerunt; cur non & verus *DEVS* ad se raperet, qui illi castè placent? Sic & *Enoch placuit DEO, & translatus est in Paradisum.* Addit Scriptura & hanc causam mortis velocioris, ne diutiùs *inter peccatores vivens*, malis aliorum exemplis ac suasionibus, varijsq; occasionibus innocentiam perdat. Paulinus scribit postulasse Davidem, notum sibi fieri finem suum, & numerum dierum: & quoniam didicerat, prorogata sibi tempora, ingemuisse: *Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est!* quia nimirum habitabat cum tabernaculis Cedar, id est, cum tenebris Mundi. Quid prodest vivere in perniciem

S Bernard.
ep. 105. & ep.
47.

1. Tim. 4. 12.
Dan. 13. 52.

Ma 65. 10.
1. Reg. 35.
S. Hieronymo.
epist. 114.

VI.

Gen. 5. Hebr.
13. 5.

Paulin. ep. 35.
Psal. 38. 5.
Psal. 119. 5.

- Matth. 24. 22. niciem aut suam, aut alienam. An non & illud legimus, nisi breuiarentur dies extremæ tribulationis, quod non fieret salua omnis caro? Nec probabile tantum est periculum, sed infallibiliter certò scit DEVS, hunc vel illum periturum: si ergo eum rapit, ne malitia mutet intellectum eius, aut ne fictio decipiat animam illius, an non eum eximiè amat? Tunc non amaret, si senjorem fieri sineret. An injuriam fecit DEVS innocentibus, quos Herodis permisit immanitari? an Stephano, quem è saxis non eripuit? an Martyribus, quos crudelissimè etiam sæpe iuuenes permisit mactari? Si DEVS id peculiari favore permisit, immò voluit, cur Angeli vellent obsistere, qui sanè vtique suis viribus suos clientes possent contra inuasores defendere, aut medicinis sanare, sicut Raphaël nouerat, sed nolunt id facere cælestes isti custodes, ne amando noceant, & mortis corporalis impedimento, salutem impediunt sempiternam. Siquidem diu viuere, est diu periclitari. Quare meritò D. Cyprianus exclamat: *Tot persecutiones animus quotidie patitur, tot periculis pectus urgetur, & delectat hic, inter Sabuli gladios, diu stare?*

VII.

- Quid, quòd innocenti mors beneficium est, non solum ne peccet ipse seductus, sed etiam ne intersit peccantibus, videatque suorum calamitates? An non Isaias ait: *A facie malitia collectus est iustus?* An non Iudas Machabæus ita suos adhortatur: *Melius est nos mori in bello, quàm videre mala gentis nostræ?* Sic sæpe felices eos vocamus, qui ad tempora nostræ non prouixerunt, ne miseras nostras intruerent. Possidonius memorat, D. Augustinum, ex hac vita abiisse, tædio malorum patriæ suæ, præsertim Hipponensis ciuitatis, cum à Deo dimissionem, ex hoc sæculo, poposcisset. Anastasium Papam refert S. Hieronymus idcirco raptum, atque translatum esse, ne caput sub tali Episcopo truncaretur, & ne semel latam sententiam precibus suis flectere conaretur. O quantam crucem haberent sæpe parentes, si superuierent, & filiorum suorum dedecora aspicere cogerentur! Quamquam non rarò ipsi in causa suat, vt liberis priuentur. Sicut enim ob derisum Dauidem ante arcam saltantem, *Mischa, filia Saul non est nata, filium usque in diem mortis suæ; ita* & ipsi
- Isa. 57. 3.
3. Machab. 3. 99.
- Possid in vit. S. Augustin. cap. 18. 29.
2. Reg. 6. 23.
2. Reg. 11. 14.

Cap. XLVI. *Immatura aliquos innocentes, sed iusta morte obire.* 519

& ipsi Dauidi filius natus vitam amittens, orbitatem intulit, vt frequenti capite dicemus, & supra iam attigimus.

Noli ergo offendi iudicijs diuinis, quisquis vides, vel iuuenem mori, vel innocentem. *Placita enim erat DEO anima illius: propter hoc properauit educere illum de medio iniquitatum. Populi autem videntes, & non intelligentes, nec ponentes in precordijs talia, iudicant, quod ignorant. Imperita enim & simplex multitudo, solum in defuncto iuvene intuetur ætatem, non autem moriendi rationem. Hinc contra DEVM quiritatur, hinc plorat, hinc capillos lacerat. Et quidem tum maximè, cum talis iuuenis maximè fuit pius; ait enim, hinc apparere, quàm inutile sit studium pietatis. Neque vulgus tantum eiusmodi pulsatur tentatione, ipsum David, Ieremiam, Habacuc, & Iob talis cogitatio pulsauit. Omnem scrupulum tollit, qui diuinam prouidentiam credit. Tam sapiens illius est amor, vt ab insipientibus crudelitas putetur. Nescit DEVM, qui iustum nescit. Hæc est fides recta, credere, quoniam gratia DEI, & misericordia est in Sanctos eius, & respectus super electos eius. Non ergo crudelitas est martyrijs exponere, aut morti tradere innocentes, sed gratia DEI & misericordia. Videri potest S. Ambrosius de bono mortis, Victor Vitensis, & Saluianus, qui in hoc genere disputationis & pij extiterunt, & disertis.*

At cur innocentes tolluntur, cum impurissimi viuant; & illi triumphant, qui nec digni sunt, vt à terra sustineantur? Si irascitur DEVS, statim debuit vindicare; & pro merito quemq; punire, ait nonnemo apud Lactantium 1. de ira DEI c. 20. cui ipse respondet. *At enim, si ita faceres (vt statim puniret DEVS) nemo superesses. Nullus est enim, qui nihil peccet; & multa sunt, qua ad peccandum irritent; atas, violentia, egestas, occasio, primum. Adcò subjecta est peccato fragilitas carnis, qua induti sumus; vt, nisi huic necessitati DEVS parceret, nimium fortasse pauci uiuerent. Propter hanc causam patientissimus est, & iram suam continet. Nam quia perfecta est in eo virtus, necesse est patientiam quoq; eius esse perfectam; qua & ipsa virtus est. Quam multi ex peccatoribus iusti posterius effecti sunt, ex malis boni, ex improbis continentes? Quam multi in primas aetate turpes, & omnium iudicio damnati, postmodum tamen laudabi-*

T t t 2 l 3

VIII.
Sapi. 4. 14.

Psal. 72. 2.
Ierem. 12.
Habac. 1. 13.
Iob. 21. 76

Sap. 4. 15.

IX.

306 Cap. XLVI. *Immatura aliquos innocentes, sed iusta morte obire, les extiterunt? quod utiq, non fieret, si omne peccatum poena sequeretur. Et infra. In tanta igitur impietate hominum, tantisq, peccatis id assequitur patientia DEI, ut se ipsi homines, damnatis vita prioris erroribus, corrigant. Accedit, quod impij justos exercent, virtutemque illorum reddant splendidiorem. Quod si duo in vno lecto sint, quorum vnus innocens moriatur, alter nocens in vita*

Ibid. vers. 16.

relinquatur, hoc ipsum non fit sine causa. Nempe quia condemnat justus mortuus viuos impios, & iuuentus celerius consummata longam vitam iniusti. Ita est, videmus pessimos in longam, saepe viuere senectutem; sed vel ipsa maturata mors iusti eos damnat, indicatque mercedem in hac vita recipere. Condemnat item, quia accusat, tamquam, qui causa sunt, cur iustus è vita

Apoc. 6. 9.

hac euocetur, aut eijciatur. Certè animæ interfectorum propter verbum DEI, vindictam clamant. Et mali quò diutius superfunt, eò sibi iram DEI grauiorem thesaurizant; qui quia sic viuere, bonum iudicant, malum censent mori. Itaq; videbunt

Sapi. 4. 17.

finem sapientis, & non intelligent, quid cogitauerit de illo DEVS, & quare munierit illum Dominus. Videbunt & contemnent eum: illos autem Dominus irridebit. qui non solùm non intellexerunt, sed

Ep. Iud. v. 10.

etiam, quæ non intellexerunt, blasphemarunt spernendo, atq; condemnando, dum submissa reuerentia, DEI consilium, non, vt par erat, sunt venerati.

X.

Laudent ergo DEVM etiam in innocentum morte, qui DEVM credunt; neque Angelo suo negligentiam impingant, si eos à morbis, si à vulneribus, si quando à casibus repentinis, si à morte non defendit. Potest illud facere, sicut Israëlitas, in columna, defendit à Pharaone; sicut Tobiam à pisce, sicut à leonibus Daniele; Iuditham ab Holoferne; tres pueros in ipso incendio fornacis, & sanè quotidie millies id facit; sed quando contrarium prodest magis, quando Christus ait: *Sinite paruulos, per mortem, venire ad me, talium enim est regnum caelorum,* tum DEI cursum non impediunt, neque manum iniiciunt diuinæ gubernationi; immò tum maximè suum officium exequentur. Vt enim Angeli illius officium præcipuum fuit, non solùm, *vt custodiret in via, sed etiam, vt introduceret in locum, quem Israëlitis Deus præpararat, hoc est, in terram sanctam; ita nostri*

Exod. 23.

Cap. XLVII. Multos juvenes, quia nocentes, morte jussè tolli, 517

nostri custodis officium est, ut nos in terram viventium introducat, quò introitus non patet, nisi per mortem. Maximè igitur curat nos in morte, quam conatur in conspectu Domini facere pretiosam. Iubet Christus, si pes vel manus nos scandalizet, eas abscindere, si oculus, illum nos eruere. Si nos ipsi nobis parcere non debemus, cur Angelus in pædagogum datus parcat, & morbum tollat, per quem mors venit, quæ nos ad cælum transmittit? Docet S. Thomas, Christum non habuisse Angelos custodes, sed ministros: nam ut Deus, erat ipse custos Angelorum, ut homo secundum animam fuit beatus, & ita non indignit custodibus secundum corpus, satis superque à Verbo diuino hypostaticè vnito protegebatur. Poterat igitur se etiam contra mortem, & multò validiùs, quàm vllus Angelus custos, si quem habuisset, protegere, & tamen id non fecit, sed sponte morti se obtulit, dicens: *Ego animam meam pono*. Cur? quia sic oportuit pati Christum, & ita intrare in gloriam corporis sui: immò sic & nostras animas in eandem gloriam introducere. Tantum ergo abest à seuitia Dei, mors innocentum, ut etiam à favore & amore illius proficiatur: non quòd tales morte, sed quòd vitâ dignos iudicet meliore. Non aufert talentum plumbi, qui talento id auri commutat. Non injuriam, sed gratiam facit, qui morbis, qui catenis, qui carcere liberat, qui valetudinem, qui libertatem donat. Si laboranti grata est quies, si ambulanti jucundum hospitium; si seminanti messis optata; debet etiam mors homini non grauis videri, per quam ad quietem, ad mansionem, ad messem præmiorum peruenitur. Loquimur enim de morte hominis innocens, qui quia in benedictionibus seminat, de benedictionibus & metetur.

CAPVT XLVII.

Multos immaturam mortem obire, qua, ob delictum, digni, & non iam innocentes sunt.

Petrus & Charon duo sunt piscatores hominum: vterque suam cymbam, vterque suos pisces habet: ille filios Ecclesie, iste filios mortis, vehit siue sint filij Ecclesie, siue

Matth. 18:

S Thom. 1. p. 1.
q. 113, art. 4.
ad. 1.

Luc. 24. 16.

I.

Tet 3